

מנחי החשבון .

מנחי החשבון וההנדרסה הם היותר גחוצים בחיי בתי הספר שבארץ, ובשביל זה רבו בהם גם הכלבולים ביותר. כל מורה ומורה היה מחדש מלים לעצמו, וע"פ רב היה מתרגם כפי יכולתו מאיזו שפה היה שבה למד את תורת החשבון—וההבדל בין ב"ס לבי"ס התבלט במשך הזמן יותר ויותר.

על פי הצעת מרכז אגדת המורים עסק "ועד הלשון" במנהי החשבון פ ע כ י ס , ואחרי כשא ומתן נקבעו המנחים האלה שהועד עבד אותם ע"פ היסודות הקבועים של הועד. בתחלה ראה הועד לקבל את כל המלים שנמצאו כבר בספרות העברית מן הקדמונים—"ספר המספר" להראב"ע, "מעשה חושב" להרלב"ג וכו' ועד "מלאכת החשבון" לר' אליהו מורחי, ועד "כליל החשבון" ועד "יסודות חכמת השעור" להחכם חז"ס—ועד כשה שמצא הועד את המלים הישנות מסבימות למשג הצריך, למבע הלשון ולחקי הדקדוק בהר להניחן, לבלי להחליפן בהדשות ולבלי חדש מלים אחרות—וכיחד עם זה שם הועד לבו גם לקצת מנחים שנתקבלו כבר בבתי הספר המסכמים והנאותים והעלולים להתקבל בהיים.—

בטהברת זו באים מנחי החשבון ובאותה הסחברות הבאות יבואו מנחי ההנדרסה.

מנחי החשבון *

<i>Nombre</i>	Zahl	מספר
<i>nombre cardinal</i>	(Grundzahl)	י מספר יסודי
<i>compter</i>	Zählen	מנה, ספור
<i>calculer</i>	Rechnen	חשב
<i>Natürliche</i>	Zahlenreihe	י טור המספרים הטבעי
<i>ajouter</i>	Zuzählen	הוסיף
	Aufwärtszählen	ספר והוסיף
	Abwärtszählen	ספור וגרוע
		ספור והפחת
<i>doubler</i>	Verdoppeln	כפול פי שנים
<i>diviser en</i>	Teilen in ...	חלק ...
<i>par</i>	Teilen durch...	חלק ב...
<i>partager en deux.</i>	Halbieren	חצה
<i>chiffre</i>		
<i>unité</i>	Einheit	י. ספרה, ספרות
		י. יחידה

את מנחי החשבון כבר הוצד על פי רשימת המנחים שנשלחת
 לו מאת ד"ר דומינגו, מר י. איתן ועוד.
 המימנים שגישתם בהם הוצד להראות בקור המלים;

* (א) תלמוד ומדרשים

י (ב) הספרות שאחרי התלמוד

ג (ג) מלה מחרשת לא ע"י הוצד

ד (ד) מלת המספרות שנקבעו למשמעת זו ע"י הוצד

ה (ה) מלה מתרשת ע"י הוצד

<i>Unités</i>	Einer	אֶחָד - אֶחָדִים
<i>Dizaines</i>	Zehner	עֶשְׂרוֹת
<i>centaines</i>	Hunderter	מֵאוֹת
<i>uns</i>	Eins	אֶחָד אֶחָדוֹת
<i>Couples</i>	Zweier	שְׁנֵי
<i>trois, tracs</i>	Dreier	שְׁלֹשָׁה
<i>zéro,</i>	Null	אֵפֶס
<i>Zerlegen in Grundzahlen</i>		פְּרֹק לַמַּסְפָּרִים יסודיים
<i>Decomposer</i>		
<i>number d'un chiffre,</i>		מספר בן ציון אחד, בן
<i>de deux chiffres.</i>	Einstellige,	שני ציונים
	Zweistellige Zahlen	
<i>les quatre opérations de</i>		ארבע מלאכות החשבון
<i>Parithmétique.</i>		
<i>addition</i>	Addition	תַּבּוּר
<i>additionner</i>	Addieren	תַּבֵּר
<i>total</i>	Summe	סך הכל
<i>somme</i>	Geldergebniss	סכום
	Summanden	הַמְתַּבְּרִים
<i>soustraction</i>	Subtraction	תַּחְסוּר
<i>soustraire</i>		
<i>retrancher</i>	Subtrahieren	תַּחַסֵּר
	Minuend	מִתַּחַסֵּר
	Subtrahend	מִתַּחַסָּר

<i>reste</i>	Rest	י: שארית
<i>excès</i>	Ueberrest	ערף
	Unterschied	י: הפרש
<i>différence</i>	Differenz	
<i>multiplication</i>		י: כפול
	Multiplikation	
<i>multiplier</i>	Multiplizieren	י: כפול
<i>multiplicande</i>		י: נכפל
	Multiplikand	
<i>multiplicateur</i>		י: כופל
	Multiplikator	
<i>facteur</i>	Faktor,	י: יד, ידות
<i>produit</i>	Produkt	י: מכפלה
<i>division</i>	Division	י: חלוק
<i>Diviser</i>	Dividieren	י: חלק
<i>dividende</i>	Dividendus	י: מחלק
<i>diviseur</i>	Divisor	י: מחלק
<i>quotient</i>	Quotient	י: חלק
<i>preuve</i>	Probe	י: בחינה
	reduzieren	י: הקטנה, הקלה
<i>conversion des nombres complexes</i>		
<i>mesure de longueur</i>		י: מדה הארך
	Längenmasse	

<i>mesures de capacité ou de contenance</i>	Hohlmass	0 מרת הקבול
<i>mesures de volume</i>	Körpermasse	0 מרת הנרמים
<i>mesures de surface ou de superficie</i>	Flächenmasse	י מרת השמח
<i>cube</i>	Kubus. Würfel	י מעקב
<i>surface, superficie</i>		שטח
<i>face</i>	Fläche	0 פנה
<i>arête</i>	Kante	0 תר, פה
<i>coin angle</i>	Ecke	* קרן
<i>puissance</i>	Potenz	י מדרגה
<i>exposant</i>	Exponent	י רקם
<i>Dcimol</i>	Dekadisch	0 עשורי
<i>fraction</i>	Bruch	י שבר
Entstehung des Bruches		התהוות שבר
<i>numérateur</i>	Zähler	י פמה
<i>dénominateur</i>	Nenner	0 מנה
<i>fractions ordinaires</i>	Gemeine Brüche	י שברים פשוטים
<i>les deux termes de la fraction</i>		י שני אברי השבר
	Echter Bruch	הפמה והמנה
		0 שבר אמתי

*nombres ou expressions
fractionnaires*

Unechter Bruch

○ שבר מדקָה

fraction simples Einfache

$(\frac{2}{4})$ Zusammgesetzte $(\frac{3}{4}\frac{3}{4})$

und Doppelbrüche $(1\frac{1}{4})$

Gemischte Brüche

○ שברים פשוטים

○ מרכבים זכפולים

○ שברים מערבים

Uneigentliche Brüche

○ שברים קרמים $(\frac{4}{4})$

nombres fractionnaires

entiers joints aux fractions

Gemischte Zahlen

מספרים מערבים

Wertveränderung der
Brüche

שנוי שוים של השברים

$\frac{1}{11}$ $\frac{1}{12}$ $\frac{1}{13}$

$\frac{1}{1000}$ $\frac{1}{1100}$

חלק האחר עשר וכו'

חלק המאה, האלף או

○ מאית, אלפית

verwandeln ganzer und
gemischter Zahlen in
unechte Brüche

הפוך מספרים שלמים

ומערבים לשברים

*réduire un nombre
entier ou un nombre
fractionnaire en une
seule expression frac-
tionnaire*

קדמים

• שברים שוי המנה ושוני- <i>Gleich und ungleich-</i> <i>namige Brüche</i> <i>fractions qui ont le</i> <i>même dénominateur</i> <i>fractions qui n'ont pas</i> <i>le même dénominateur</i>	המנה
Erweitern der Brüche Vereinfachen der Brüche <i>simplification des frac-</i> <i>tions</i>	• הרחב שברים • צמצם שברים
Zerlegen Zahlen in Fak- toren <i>décomposition des nom-</i> <i>bres en facteurs pre-</i> <i>miers</i>	• פירק מספרים לידותיהם
Primfaktor, Grundfactor <i>nombre premier</i>	• מספר פשוט, לא מתפרק
3 Zur Dritten 3, hoch 3 Die Teilbarkeit der Zahlen <i>divisibilité des nombres</i>	במדרגה שלישית
Kennzeichen der Teilebar- keit <i>caractères de divisibilité</i>	• התחלקות המספרים • סימני ההתחלקות
Gemeinsamer Faktor <i>facteur commun</i>	• יד משתפת
Gemeinschaftliches Mass	מדה משתפת

Abrunden	0 תַּקְף, עֲגָל,
Quersumme	סכום הספרות
<i>la somme des chiffres d'un nombre</i>	
<i>dénominateur commun</i>	0 המנה המשתפת
Hauptnenner	
Gleichnamigmachen	0 הָבִיא לַיָּדֵי
<i>réduction des fractions au même dénominateur</i>	מָנַח אֶחָת
<i>multiple</i>	כִּמְכִּיל
Vielfaches	
Das kleinste gemeinschaftliche Vielfache	המכיל המשותף היותר קטן
<i>le plus petit commun multiple</i>	
<i>virgule</i> Decimalkomma,	י: פְּסִיק
Komma	
<i>la periode</i>	מחזור
Periode	
<i>fractions</i> Decimalbrüche	שברים עשוריים
<i>decimales</i>	
Periodische	0 שברים עשוריים חוזרים
Decimalbrüche	
Reine periodische Brüche	0 שברים חוזרים גמורים
	י: יחס
<i>rapport</i>	י: עֶרְךָ הַיָּחַס
Verhältnis	
Wert des Verhältnisses	
Gerades und umgekehrtes	
Verhältnis	י: יחס ישר והפוך
<i>rapport direct et inverse</i>	

<i>termes</i>	Glieder	י: אברים
Erstes und zweites Glied		
<i>le premier et le deuxième terme</i>		י: האבר הראשון והשני
Das vorder und Hinterglied		• האבר הקדמי והאחורי
<i>les extremes et les moyens</i>		• קצונים ותיכונים
Ausere, innere Glieder		י: ערך משלש
<i>règle de trois</i>	Regeldetri	
Einfache und Zusammengesetzte Regeldetri		י: ערך משלש פשוט ומרכב
<i>règle de trois simple et composée</i>		
Prozentrechnung		חשבון הרבית
Prozent, Promille		י: למאה, לאלף
<i>nombre concret</i>	Die Beuannte Zahl	י: מספר מכנה
Gewinn-und Verlustrechnung		י: חשבון רווח והפסד
<i>règle d'interêt</i>		י: חשבון רבית
Zinsenrechnung		
Rabbat-und Diskontrechnung		י: חשבון הנחה ונכיון
<i>règle d'escompte</i>		י: נכיון שמרות
Wechseldiskont		

Mathematische und Kauf-מסחר-י נכיון מדק ומסחר-י
männische Diskont

Terminrechnung חשבון זמן הפרעון

Zeitrechnung חשבון הזמן

Durchschnitts-und
Mischungsrechnung חשבון ממצע
moyenne, melang-
alliage ותערובת

Kursrechnung חשבון השער

Kettenrechnung ערך משקב

capital Kapital קרן *

Grund-Anlagekapital קרן יסודית וקרן

מנחת

סוגרים עגולים (), רבועים, [] וכפולים { }

או סוגרים קטנים, בינונים וגדולים.

